

VIJEĆE EUROPE
EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

PRVI ODJEL

PREDMET POPARA PROTIV HRVATSKE
(Zahtjev br. 11072/03)

PRESUDA

STRASBOURG
15. ožujka 2007.

*Ova će presuda postati konačnom pod okolnostima utvrđenim u članku 44.
stavku 2. Konvencije. Može biti podvrgnuta uredničkim izmjenama.*

U predmetu Popara protiv Hrvatske,

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel), zasjedajući u vijeću u sastavu:

g. C. L. ROZAKIS, *predsjednik*,

g. P. LOUCAIDES,

gđa N. VAJIĆ,

g. K. HAJIYEV,

g. D. SPIELMANN,

gđa S.E. JEBENS,

g. G. MALINVERNI, *suci*,

i g. S. NIELSEN, tajnik Odjela,

nakon vijećanja zatvorenog za javnost 20. veljače 2007. godine donosi sljedeću presudu koja je usvojena tog datuma:

POSTUPAK

1. Postupak u ovome predmetu pokrenut je na temelju zahtjeva (br. 11072/03) protiv Republike Hrvatske kojeg su 15. ožujka 2003. godine hrvatske državljanke gđa Marija Popara i gđa Željka Popara („podnositeljice zahtjeva“) podnijele Sudu na temelju članka 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda („Konvencija“).
2. Podnositeljice zahtjeva je zastupao g. M. Mihočević, odvjetnik iz Zagreba. Hrvatsku Vladu („Vlada“) zastupala je njena zastupnica, gđa Štefica Stažnik.
3. Dana 8. prosinca 2004. godine Sud je odlučio Vladu obavijestiti o prigovoru koji se odnosi na pravo podnositeljica zahtjeva na pristup sudu. Na temelju odredbi članka 29. stavka 3. Konvencije odlučio je istovremeno odlučiti o osnovanosti i dopuštenosti zahtjeva.

ČINJENICE**I. OKOLNOSTI PREDMETA**

4. Podnositeljice zahtjeva rođene su 1976. i 1979. godine i žive u Karlovcu.
5. Godine 1991. poslovni su prostor u vlasništvu D.P.-a, pokojnog oca podnositeljica zahtjeva nepoznati počinitelji digli u zrak. Neko vrijeme nakon toga eksplozivnim mu je sredstvom potpuno uništen i automobil.
6. D.P. je pokrenuo građanski postupak pred Općinskim sudom u Zagrebu, tražeći naknadu štete od države. Pozvao se na članak 180. Zakona o obveznim odnosima.
7. Dana 17. siječnja 1996. godine Sabor je donio izmjene Zakona o obveznim odnosima, kojima je propisano da se prekidaju svi postupci po tužbama za naknadu štete nastale terorističkim aktima do donošenja novog zakona. Novi zakon trebao je biti donesen u roku od šest mjeseci.
8. Na temelju navedenoga zakona Općinski sud u Zagrebu prekinuo je postupak u premetu D.P.-a 5. veljače 1998. godine. Županijski sud u Zagrebu je po njegovoj žalbi 31. kolovoza 1999. godine ukinuo tu odluku i vratio premet na ponovljeni postupak.
9. D.P. je umro 25. veljače 2000. godine.
10. Općinski sud je 16. srpnja 2001. godine ponovno donio odluku kojom je prekinuo postupak.
11. Podnositeljice zahtjeva i njihova pokojna majka, postupajući kao nasljednice D.P.-a, podnijele su ustavnu tužbu Ustavnom sudu Republike Hrvatske 7. svibnja 2002. godine,

- prigovarajući duljini postupka i nedostatku pristupa sudu. Pozvale su se na članak 63. Zakona o Ustavnom sudu iz 2002. godine i članak 29., stavak 1. Ustava.
12. Dana 28. travnja 2004. godine Ustavni sud je prihvatio ustavnu tužbu podnositeljica zahtjeva, naložio Općinskom sudu u Zagrebu da okonča postupak u roku od šest mjeseci i svakoj od podnositeljica ustavne tužbe dosudio iznos od 4.400 hrvatskih kuna (HRK) što iznosi oko 600 eura (EUR).
 13. Postupak pred Općinskim sudom u Zagrebu je nastavljen 18. svibnja 2004. godine kad je taj sud tužbu podnositeljica zahtjeva proglasio nedopuštenom, proglasivši se nenadležnim u toj stvari. Tu je odluku ukinuo Županijski sud u Zagrebu 30. prosinca 2004. godine.
 14. Postupak je trenutačno u tijeku pred Općinskim sudom u Zagrebu.

II. MJERODAVNO DOMAĆE PRAVO

15. Mjerodavni dio Zakona o obveznim odnosima (*Narodne novine*, br. 53/91, 73/91, 3/94, 7/96 i 112/99) glasi kako slijedi:

Članak 180. stavak 1.

“(1) Za štetu nastalu smrću, tjelesnom povredom ili oštećenjem odnosno uništenjem imovine fizičke osobe uslijed akata nasilja ili terora te prilikom javnih demonstracija i manifestacija odgovara društveno-politička zajednica čiji su organi po važećim propisima bili dužni spriječiti takvu štetu.

16. Mjerodavni dio Zakona o izmjeni Zakona o obveznim odnosima (*Narodne novine*, br. 7/1996 – “Izmjene iz 1996.”) propisao je kako slijedi:

Članak 1.

“U Zakonu o obveznim odnosima (“Narodne novine”, broj 53/91, 73/91 i 3/94) članak 180. briše se.”

Članak 2.

„Postupci za naknadu štete pokrenuti po odredbama članka 180. Zakona o obveznim odnosima, prekidaju se.

Postupci iz stavka 1. ovoga članka nastaviti će se nakon što se donese poseban propis kojim će se urediti odgovornost za štetu nastalu uslijed terorističkih akata.”

17. Mjerodavni dio Zakona o parničnom postupku (*Narodne novine*, br. 53/91, 91/92, 58/93, 112/99, 88/01 i 117/03) propisuje:

Članak 212.

“Postupak se prekida:

...
6) kad je to drugim zakonom određeno.”

Članak 154. propisuje da će stranka koja izgubi spor naknaditi troškove postupka stranci koja dobije spor.

18. Mjerodavni dio Zakona o obnovi (*Narodne novine*, br. 24/96, 54/96, 87/96 i 57/00) propisuje, *inter alia*, da će država, pod određenim uvjetima, dodijeliti pomoć u obnovi vlasnicima imovine (samo stanova i kuća) koja je oštećena tijekom rata. Zahtjev se podnosi nadležnom ministarstvu.

19. Zakon o odgovornosti za štetu nastalu uslijed terorističkih akata i javnih demonstracija (*Narodne novine*, broj 117/2003 – “Zakon o odgovornosti iz 2003.”) propisuje, *inter alia*, da će država naknaditi samo štetu nastalu zbog tjelesne povrede, narušenja zdravlja ili smrti. Svu naknadu štete na imovini treba tražiti na temelju Zakona o obnovi. Članak 10. predviđa da će se svi postupci koji su bili prekinuti na temelju Izmjena iz 1996. godine nastaviti.
20. Članak 29. stavak 1. Ustava Republike Hrvatske (*Narodne novine*, br. 41/2001 od 7. svibnja 2001.) glasi kako slijedi:

“Svatko ima pravo da zakonom ustanovljeni neovisni i nepristrani sud pravično i u razumnom roku odluči o njegovim pravima i obvezama, ili o sumnji ili optužbi zbog kažnjivog djela (...).“

21. Mjerodavni dio članka 63. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske (*Narodne novine*, br. 49/2002 od 3. svibnja 2003. godine – „Zakon o Ustavnom sudu“) glasi kako slijedi:

„(1) Ustavni sud će pokrenuti postupak po ustavnoj tužbi i prije no što je iscrpljen pravni put, u slučaju kad o pravima i obvezama stranke ili o sumnji ili optužbi kažnjivog djela nije u razumnom roku odlučio sud“

(2) U odluci kojom usvaja ustavnu tužbu ... iz stavka 1. ovoga članka, Ustavni sud će nadležnom sudu odrediti rok za donošenje akta kojim će taj sud meritorno odlučiti o pravima i obvezama“

(3) U odluci iz stavka 2. ovoga članka Ustavni će sud odrediti primjerenu naknadu koja pripada podnositelju zbog povrede njegovog ustavnog prava ... Naknada se isplaćuje iz državnog proračuna u roku od tri mjeseca od dana podnošenja zahtjeva stranke za njezinu isplatu.“

Članak 23. propisuje da u postupku pred Ustavnim sudom svaki sudionik snosi svoje troškove, osim ako sud ne odluči drugačije. Izraz „troškovi postupka“ ne obuhvaća sudske pristojbe, budući da se u postupku pred Ustavnim sudom ne plaćaju nikakve pristojbe. Prema sudskoj praksi Ustavnoga suda o pitanju povrata troškova postupka treba odlučiti taj sud ako sudionik postavi takav zahtjev. Na primjer, u predmetu br. U-III-1384/2000 od 30. studenog 2000. godine Ustavni sud je odbio zahtjev podnositelja ustavne tužbe za naknadu troškova budući je ustavna tužba odbijena.

PRAVO

I. NAVODNA POVREDA ČLANKA 6., STAVKA 1. KONVENCIJE

22. Podnositeljice zahtjeva su prigovorile da je donošenje Izmjena iz 1996. godine od strane Sabora povrijedilo njihovo pravo na pristup sudu, kako je ono propisano člankom 6., stavkom 1. Konvencije, koji glasi kako slijedi:

“Radi utvrđivanja svojih prava i obveza građanske naravi...svatko ima pravo...da sud...u razumnom roku ispita njegov slučaj...”

A. Dopuštenost

1. Tvrdnje stranaka

23. Vlada je ustvrdila da podnositeljice zahtjeva više ne mogu tvrditi da su žrtve u smislu članka 34. Konvencije, budući je 31. srpnja 2003. godine stupio na snagu Zakon o

odgovornosti, koji je propisao da treba nastaviti postupke prekinute na temelju Izmjene iz 1996. godine. Štoviše, Ustavni sud je prihvatio ustavnu tužbu podnositeljica zahtjeva, utvrdio povredu njihovoga ustavnoga prava na pristup sudu, te im dosudio naknadu. Povredu kojoj se prigovara su dakle ispravile domaće vlasti te su podnositeljice izgubile svoj položaj žrtve.

24. Podnositeljice su ustvrdile da su one, usprkos odluci Ustavnoga suda od 28. travnja 2004. godine i dalje „žrtve“ u smislu članka 34. Konvencije. Tvrdile su da je iznos naknade bio nedovoljan i značajno niži od iznosa dosuđivanih od strane Suda u sličnim predmetima (vidi predmet *Kutić v. Croatia*, br. 48778/99, § 39, ECHR 2002-II).

2. Ocjena Suda

25. Sud podsjeća da je u predmetu *Tomašić* (vidi predmet *Tomašić v. Croatia*, br. 21753/02, §§ 26-36, 19. listopada 2006.), za iznos dosuđene naknade, tj. oko 15% od onoga što općenito dosuđuje u sličnim hrvatskim predmetima, bilo utvrđeno da je očito nerazuman u okolnostima toga predmeta. Budući da su podnositeljice zahtjeva primile isti iznos u ovome predmetu, Sud primjećuje da se on ni na koji način ne razlikuje od predmeta *Tomašić*, te ne nalazi nikakav razlog da odstupa od svojega zaključka u tom predmetu. Stoga podnositeljice zahtjeva i dalje mogu tvrditi da su „žrtve“ povrede njihovoga prava na pristup sudu, te vladin prigovor stoga treba odbiti.
26. Sud nadalje primjećuje da ovaj prigovor nije očigledno neosnovan u smislu članka 35., stavka 3. Konvencije. Isto tako primjećuje da nije neosnovan ni po kojoj drugoj osnovi. Stoga treba utvrditi da je dopušten.

B. Osnovanost

27. Sud je često utvrdio povrede prava podnositelja zahtjeva na pristup sudu na temelju članka 6. stavka 1. Konvencije u predmetima u kojima su se postavljala pitanja slična pitanju u ovome predmetu (vidi naprijed citirani predmet *Kutić v. Croatia*, i *Multiplex v. Croatia*, br. 58112/00, 10. srpnja 2003.).
28. Ispitavši sav materijal koji mu je predložen, Sud smatra da Vlada nije podnijela niti jednu činjenicu ili tvrdnju koja bi ga mogla uvjeriti da dođe do drugačijega zaključka u ovome predmetu.
Stoga je došlo do povrede članka 6. stavka 1.

III. NAVODNA POVREDA ČLANKA 13. KONVENCIJE

29. Podnositeljice zahtjeva su također prigovorile da nisu imale na raspolaganju nikakvo djelotvorno pravno sredstvo kako je zajamčeno člankom 13. Konvencije, koji glasi kako slijedi:

„Svatko čija su prava i slobode koje su priznate u ovoj Konvenciji povrijeđene ima pravo na djelotvorna pravna sredstva pred domaćim državnim tijelom čak i u slučaju kad su povredu počinile osobe koje su djelovale u službenom svojstvu.“

30. S obzirom na utvrđenje koje se odnosi na članak 6., stavak 1. (vidi stavak 28. ove presude) Sud smatra kako nije potrebno ispitati je li u ovome predmetu došlo i do povrede članka 13. budući da su njegovi zahtjevi manje strogi te ih apsorbiraju oni iz

članka 6., stavka 1. (vidi, na primjer, predmet *Dražić v. Croatia*, br. 11044/03, stavak 43., 6. listopada 2005.).

III. NAVODNA POVREDA ČLANKA 1. PROTOKOLA BR. 1

31. Podnositeljice zahtjeva su također prigovorile da su uništenjem prostorija njihovoga oca povrijeđena i njihova vlasnička prava. Pozvale su se na članak 1. Protokola br. 1. uz Konvenciju koji glasi kako slijedi:

„Svaka fizička ili pravna osoba ima pravo na mirno uživanje svojega vlasništva. Nitko se ne smije lišiti svoga vlasništva, osim u javnom interesu, i to samo uz uvjete predviđene zakonom i općim načelima međunarodnoga prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne umanjuju pravo države da primijeni zakone koje smatra potrebnima da bi uredila upotrebu vlasništva u skladu s općim interesom ili za osiguranje plaćanja poreza ili drugih doprinosa ili kazni.“

32. Sud prvo treba ocijeniti je li, i u kojoj mjeri, nadležan *ratione temporis* za odlučivanje o ovome prigovoru. On ponavlja da kako se u skladu s opće priznatim pravilima međunarodnog prava Konvencija u odnosu na svaku ugovornu stranku, primjenjuje samo na činjenice nakon njenog stupanja na snagu u odnosu na tu stranku (vidi, na primjer, predmet *Kadikis v. Latvia* (odluka), br. 47634/99, 29. lipnja 2000).
33. Sud podsjeća da je Hrvatska priznala nadležnost Suda da zaprima zahtjeve “od svake osobe, nevladine organizacije ili skupine pojedinaca koji tvrde da su žrtve povrede od strane Hrvatske prava priznatih Konvencijom, koja povreda je počinjena bilo kojim činom, odlukom ili događajem koji se dogodio nakon 5. studenoga 1997. godine”. Prema tome, Sud nije nadležan ispitivati ovaj zahtjev u mjeri u kojoj se on odnosi na činjenice koje su se dogodile prije datuma ratifikacije Konvencije. Suprotno utvrđenje dovelo bi do retroaktivnog učinka Konvencije, što bi bilo protivno općim načelima međunarodnoga prava. Istovremeno bi to učinilo ništavom izjavu Hrvatske kojom priznaje nadležnost Suda da zaprima pojedinačne zahtjeve (vidi naprijed citirani predmet *Kadikis v. Latvia*, i presudu u predmetu *Stamulakatos v. Greece*, od 30. rujna 1993., Series A br. 271, str. 14, § 33).
34. Sud smatra da je čin uništenja imovine pokojnog oca podnositeljica zahtjeva bio trenutačni čin, koji ne dovodi ni do kakve moguće trajne situacije povrede Konvencije. Nadalje, glede postupka koji se tiče zahtjeva podnositeljica zahtjeva za naknadu štete, ukoliko on ne potpada pod nadležnost Suda *ratione temporis*, podnositeljice nisu podnijele bilo kakve odvojene prigovore na temelju članka 1. Protokola br. 1. (vidi predmet *Kresović v. Croatia*, (dec.), br. 75545/01, 9. srpnja 2002).

Slijedi da je ovaj dio zahtjeva nesukladan *ratione temporis* s odredbama Konvencije u smislu članka 35., stavka 3. i da treba biti dobiven u skladu s člankom 35., stavkom 4.

IV. PRIMJENA ČLANKA 41. KONVENCIJE

35. Članak 41. Konvencije propisuje:

„Ako Sud utvrdi da je došlo do povrede Konvencije i dodatnih protokola, a unutarnje pravo zainteresirane visoke ugovorne stranke omogućava samo djelomičnu odštetu, Sud će, prema potrebi, dodijeliti pravednu naknadu povrijeđenoj stranci.“

A. Šteta

36. Podnositeljice zahtjeva su zatražile 2.093.493 HRK na ime materijalne štete i 30.000 EUR na ime nematerijalne štete.
37. Vlada je smatrala da su iznosi koji potražuju podnositeljice zahtjeva prekomjerni.
38. Sud ne nalazi nikakvu uzročnu vezu između utvrđene povrede i navodne materijalne štete; stoga odbija taj zahtjev.
 39. Glede potraživane nematerijalne štete, Sud ponavlja da kad je podnositelj zahtjeva iskoristio dostupno domaće pravno sredstvo i time pribavio utvrđenje povrede i kad mu je dosuđena naknada, ali još uvijek može tvrditi da je „žrtva“, iznos koji treba dosuditi na temelju članka 41. može biti manji od iznosa koje je Sud dosuđivao u sličnim premetima. U tom slučaju podnositelju zahtjeva treba dosuditi razliku između iznosa koji je dobio od Ustavnoga suda i iznosa koji ne bi bio smatran očito nerazumnim u usporedbi s iznosima koje dosuđuje Sud (vidi, *mutatis mutandis*, naprijed citirani predmet *Cocchiarella v. Italy* [GC], §§ 139-140).
40. Sud podsjeća da je Ustavni sud svakoj podnositeljici zahtjeva dosudio 600 EUR. S obzirom na okolnosti ovoga predmeta, značajke ustavne tužbe kao i činjenice da je, bez obzira na to domaće pravno sredstvo Sud utvrdio povredu, on smatra, presuđujući na pravičnoj osnovi, da podnositeljicama zahtjeva treba zajedno dosuditi 2.400 EUR u odnosu na nematerijalnu štetu, uz sve poreze koji bi mogli biti zaračunati na taj iznos.

B. Troškovi i izdaci

41. Podnositeljice zahtjeva nisu postavile nikakve zahtjeve za troškove i izdatke u zadanom roku. Stoga Sud podnositeljicama zahtjeva s tog osnova ne može dosuditi nikakav iznos.

C. Zatezna kamata

42. Sud smatra primjerenim da se zatezna kamata temelji na najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke uvećanoj za tri postotna boda.

IZ TIH RAZLOGA, SUD JEDNOGLASNO

1. *utvrđuje* da je prigovor koji se odnosi na pravo podnositeljica zahtjeva na pristup sudu dopušten, a ostali dio zahtjeva nedopušten;

2. *presuđuje* da je došlo do povrede članka 6., stavka 1. Konvencije;

3. *presuđuje*

(a) da tužena država podnositeljicama zahtjeva treba zajedno, u roku od tri mjeseca od dana kad presuda postane konačnom u skladu s člankom 44. stavkom 2. Konvencije, isplatiti 2.400 EUR (dvije tisuće četiristo eura) na ime nematerijalne štete, te svaki porez koji bi mogao biti zaračunat;

(b) da se od proteka naprijed navedena tri mjeseca do namirenja na naprijed navedeni iznos plaća obična kamata prema stopi koja je jednaka najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke tijekom razdoblja neplaćanja, uvećana za tri postotna boda;

4. *Odbija* ostatak zahtjeva podnositeljica zahtjeva za pravičnom naknadom.

Sastavljeno na engleskome jeziku i otpravljeno u pisanom obliku dana 15. ožujka 2007. godine u skladu s pravilom 77. stavicima 2. i 3. Poslovnika Suda.

Søren NIELSEN
tajnik Odjela

Christos ROZAKIS
Predsjednik